Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Brigida Insausti Amorena

Berrobi, Gipuzkoa (1928)

Aurkibidea

Biografia

Brigida Insausti Berrobiko Arbide baserri dotorean jaio zen. Kalean dago etxea, udaletxeko plazatik bertan, eta gutxienez XVI. mendeko leiho bat mantendu du gaur arte. Gerra hasi zenean zortzi urte zituen, baina gogoan ditu orduko kontuak, etxean bertan jaten eman izan baitzieten Nafarroatik etorritako soldaduei, Tolosara sartzeko prestatu bitartean. Jaiotetxera ezkondu zen, Martin Iturrizarekin, eta bertan bizi izan dira biak.

Zintak

BRB-002

- **Proiektua**: Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Artetxe, Miren
- **Data**: 2010-02-05
- **Iraupena**: 75 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Arteaga, Karmele

Pasarteak

1. Senide bat hiltzen zenean ordezko umea ekartzen zuten

- **Erref**: BRB-002/004
- **Iraupena**: 0:01:46. **Hasi**: 00:06:38. **Bukatu**: 00:08:24

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:
Brigida 1928an jaio zen. Bost senide ziren eta bat hiltzen zenean beste bat ekartzen zuten Fraisorotik (umezurtzen egoitzatik). Bere ahizpa zaharrenak horregatik zituen abizen desberdinak. Ohikoa zen ordezko umea ekartzea.

2. Txerriak zituzten baserrian

- **Erref**: BRB-002/005
- **Iraupena**: 0:02:36. **Hasi**: 00:08:24. **Bukatu**: 00:11:00

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:
Baserrian hiru behi eta txerri batzuk zituzten eta hartatik bizi ziren. Ukuiluan pertsonak bezain elegante izaten omen zituzten txerriak. Txerriak kumea izaten zuenean apartatuta egon behar izaten zuen. Txerri bati tripa josi behar izan zion, baina lotzea ahaztu egin omen zitzaion eta azkenean txerria hil egin zen.

3. Berrobiko eskolan umeak elkarri laguntzen

- **Erref**: BRB-002/006
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:11:00. **Bukatu**: 00:11:55

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Berrobiko eskolan neskak eta mutilak elkarrekin ibiltzen ziren. Brigidak etxean gelditzea nahiago zuela dio. Handiek txikiei erakusten zieten eskolan.

4. Etxerako xaboia egiten zuen

- **Erref**: BRB-002/012
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:25:35. **Bukatu**: 00:27:02

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Soldaduak etxean izaten zituzten. Denbora dezente pasa zuten beraien etxe aurrean lo egiten eta jaten. Brigida neskame zegoen, eta han ikasi zuen grasarekin xaboia egiten. Miserian bizi ziren.

5. Astotik erori ondoren Brigidaren ama hil egin zen

- **Erref**: BRB-002/014
- **Iraupena**: 0:03:42. **Hasi**: 00:30:48. **Bukatu**: 00:34:30

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak

Laburpena:
<p>Gerra garaian beldurra zuten. Brigidari 48 urteko ama hil zitzaion 11 urte zituenean. Goizean zazpi t´erdietan meza izaten zen eta eliza beterik egoten zen. Elizan zeudela norbait sartu zen Brigidaren amari gertatutakoa jakinarazteko: Tolosara esnea saltzera zihoala astotik erori eta hartutako kolpearen ondorioz hil zen. Hortzak atera zizkioten infekzioa handik zetorkiola pentsatuz. Etxean gaixo egon zen pasmo belarrak erabiliz eta Berrobin

festetan zeudela hil zitzaien. Medikuak hil zuela pentsatzen zuten eta etxera berriro sartzea debekatu zioten. Pasmo-belarra ez zion medikuak ematen, etxekoek baizik.

6. Heriotza, hiletak eta lutoa

- **Erref**: BRB-002/015
- **Iraupena**: 0:04:38. **Hasi**: 00:34:30. **Bukatu**: 00:39:08

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:
Brigidak bigarren komunioa egin behar zuen eta lutoagatik beltzez jantzi behar izan zuen. Pertsonak hil ondoren bederatziurrena ospatzen zen. Hiletak bi motatakoak izaten ziren: primerakoak, goizeko bederatzietan, eta segundakoak, hamaiketan. Kategoria handiko hiletetan apaiz guztiak aldarean jartzen ziren; segundako hiletetan, berriz, bazterrean. Hileta eta gero tabernan bazkaria eskaintzen zen. Mezak irauten zuen bitartean argizaiola pizten zuten norbait hiltzen zenean. Lutoak urtebete irauten zuen. Apaizak ere bazkarira joaten ziren, baina familiakoek ordaintzen zuten.

7. Jaiero mezetara joatera derrigortuta zeuden

- **Erref**: BRB-002/018
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:46:27. **Bukatu**: 00:47:43

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:
Jaiero mezetara joan behar izaten zuen; bestela, konfesatzerakoan esan behar zen eta esplikazio asko eman. Familia bakoitzak bere tokia zuen elizan. Norbait hiltzen zenean egur beltz bat jartzen zuten haren lekuan.

8. Umea jaio ondoren elizara sartzea

- **Erref**: BRB-002/024
- **Iraupena**: 0:02:20. **Hasi**: 01:01:21. **Bukatu**: 01:03:41

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren jarrera

Laburpena:
Umea jaiotzen zenean zortzi egunetan etxetik atera gabe egon behar izaten zuten, teila jarrita. Gero elizara sartzea egiten zen. Umeak jaio eta laster bataiatu behar izaten ziren. Elizara sartzea egiterakoan apaizak merienda ematen zien. Apaizak bedeinkapena ematen zien elizaren sarreran.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-12

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com